

İNFORMASIYA-AXTARIŞ SİSTEMLƏRİNİN SƏMƏRƏLİLİYİNİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

Açar sözlər: Biblioqrafik-informasiya tələbatı, “Pars Azərəxş”, program təminatı, anket sorğusu, axtarışın nəticələri

Ключевые слова: Библиографическо-информационный потребности, «Парс Азерахш» программного обеспечения, анкетного опрос, результат поиска.

Keywords: bibliographic and information needs, “Phars Azerakhsh”, software questionnaire, search results

Sosial institut kimi kitabxanalardan istifadəçilər üçün optimal olan müddətdə, istədiyi keyfiyyətdə informasiya məhsulları və xidmətlərinin müxtəlif çeşidlərinin onlara çatdırılması yolu ilə cəmiyyət tərəfindən sənəd resurslarının effektiv istifadəsi tələb olunur. İnformasiya məhsulları və xidmətlərinin kitabxana istehsalı və keyfiyyətinin effektivliyinin qiymətləndirilməsi, tədqiqatçıların və praktiklərin diqqət mərkəzində durur (2).

Kompleks elmi-texniki proqramların həyata keçirilməsi, elmi problemlərin və ölkənin iqtisadi inkişaf məsələlərinin həlli elmi-texniki məlumat sisteminin inkişafı ilə əlaqələndirilir ki, bu da öz növbəsində elm və texnikanın müxtəlif sahələrində çalışan mütəxəssislərin daim artan biblioqrafik informasiya tələbatını ödəməyə yönəlmişdir.

Bütün dövrlərdə elmi tədqiqatların məlumat-biblioqrafiya xidmətinə yüksək tələbi ilə əlaqədar olaraq, alim və mütəxəssislərin sorğularını maksimum sürətdə ödəyə bilən kitabxana fondlarının yaradılması böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Fondun əlverişli sürətdə komplektləşdirilməsi, onun az tələb olunan ədəbiyyatdan vaxtlı-vaxtında təmizlənməsi nəinki ən böyük kitabxanaların, həm də kiçik həcmli, o cümlədən, elmi-tədqiqat institutlarında fəaliyyət göstərən kitabxanaların ən ümdə vəzifəsidir.

Oxucuların biblioqrafik-informasiya tələbatları kitab fondunun yaranması və inkişafının təyinedici amili hesab edilir. Odur ki, ancaq

bütövlükdə oxucu kontingentinin biblioqrafik-informasiya tələbatlarını dərindən öyrənmək nəticəsində fondun formalaşması qanunauyğunluqlarını elmi əsaslarla təyin etmək olar.

Oxucuların biblioqrafik informasiya tələbatlarını formalaşdıran faktorların ən ümdəsi Təbriz Universitetinin elmi idarələrinin tematik strukturudur. Təbriz Universitetinin tərkibinə 10 bölmə daxildir: fizika, riyaziyyat, texnika, kimya, humanitar elmlər, yer haqqında elmlər, biologiya elmləri və ictimai elmlər və s.

Bu bölmələr elm və texnikanın təxminən bütün sahələrini əhatə edir. Mərkəzi kitabxanada hər il müvafiq fakültələrin məşğul olduqları elmi-tədqiqat mövzularının perspektiv inkişafı nəzərə alınmaqla analiz edilir və bunun əsasında alim və mütəxəssislərin maraq mövzuları müəyyənləşdirilir. Analiz nəticəsində nəzərə çarpan hər bir dəyişiklik kitabxana şəbəkələrinin hər birinin fondunun formalaşmasında öz əksini tapır.

Məlum olduğu kimi, hər bir kitabxananın fəaliyyətinin səmərəliliyi onun oxucu sorğularını nə dərəcədə yerinə yetiməsindən, informasiya-biblioqrafiya xidməti sisteminin alim və mütəxəssislərin tələbatına nə dərəcədə uyğun olmasından asılıdır. Mərkəzi kitabxananın filiallarında müntəzəm olaraq yeni ədəbiyyatın sərgiləri keçirilir, tematik sərgilər təşkil edilir. Kitabxanaçılar elmi işçilərin sorğularını tam və operativ yerinə yetirməyə, onların elmi məlumat axtarışında artıq vaxt sərf etməkdən azad etməyə çalışır. Bununla belə ayrı-ayrılıqda hər bir kitabxana fondunun inkişafı çox əhəmiyyətli faktordur (4).

Kitabxananın fonduna daxil olan materiallar haqqında oxuculara məlumat vermək və kitabxana fondunun axtarış sistemini təmin etmək üçün əvvəlcə kataloqlar tərtib olunmağa başlamış və beləliklə elmi biblioqrafiya işinin təməli qoyulmuşdur (5).

Elmin, texnikanın sürətlə inkişafı, mədəniyyətlərin məhdudiyət bilmədən inteqrasiya etməsi son illərdə meydana gəlmiş xeyli sayda termin və anlayışlarda öz təzahürünü tapır (6).

Məlumdur ki, informasiya cəmiyyətinin qurulması üçüncü minilliyin əsas ideologiyasıdır və hazırda bütün dünya qlobal informasiya cəmiyyətinin formalaşması mərhələsini yaşayır. Müasir dövrdə teleqraf əlaqələri müəyyən inkişaf mərhələlərindən keçərək İnformasiya-Kommunikasiya Texnologiyalarına (İKT) çevrilib və bu

texnologiyaların hər bir sahədə meydana çıxan məlumatların toplanmasında, emalında və ötürülməsində rolu çox böyükdür. İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarının inkişaf etdirilməsi zərurəti indiki qloballaşma dövründə daha çox hiss olunur və bu texnologiyaların sürətlə inkişafı və yayılması bəşəriyyətin inkişafı üçün geniş imkanlar yaradır.

Ümumiyyətlə, informasiya cəmiyyəti fərdi biliklərin İnternet mühitinin köməyi ilə ictimailəşməsi-kollektiv təfəkkürün formalaşması üçün misilsiz imkanlar yaradır. İnformasiya cəmiyyəti quruculuğu dövründə müasir kitabxanalar intellektual azadlığa münbit şərait yaradaraq informasiyaya əlverişliliyi təmin edir, demokratik dəyərlərin və vətəndaş haqlarının qorunması istiqamətində fəaliyyət göstərir. Kitabxanaların və informasiya mərkəzlərinin unikallığı ondan ibarətdir ki, onlar ictimai təklif əsasında fəaliyyət göstərir, vətəndaşların sual və tələblərinə cavab verirlər. Bütün bunları və kitabxanaların əsas bilik mənbəyi olmasını nəzərə alsaq, o zaman informasiya cəmiyyətində məhz belə bir institusional mərkəzə ehtiyacın çox böyük olduğunu söyləyə bilərik. Bu gün dünya durmadan dəyişir, insan resurslarına əsaslanan biliklər iqtisadiyyatı formalaşır, biliyə, elmə maraq artır, bu sahəyə qoyulan investisiyalar çoxalır.

Qərbdə belə bir tendensiya irəli sürülür ki, informasiyaya, biliyə qoyulan sərmayə bir neçə ildən sonra öz bəhrəsini verir, bu sahədən əldə olunan gəlirlər ən azı 4-6 dəfə ilkin sərmayədən çox olur. Belə ehtimal olunur ki, qarşıdan gələn illər ərzində iqtisadiyyatın inkişafında biliklərin, müasir texnologiyaların və İKT-nin rolu keyfiyyətdə dəyişiklərin baş verməsi ilə müşahidə olunacaq.

İnformasiya cəmiyyətinin əsas tələblərindən biri strateji əhəmiyyət kəsb edən bu mənbəni yalnız ənənəvi formada deyil həm də, elektron, rəqəmli formada istifadəçilərə təqdim etməkdir. Ənənəvi çap məhsulunu elektron formada hazırlamaq, qurmaq və düzgün istiqamətləndirmək üçün hazırda insan fəaliyyətinin bütün sahələrində İKT-dən geniş şəkildə istifadə olunur.

Elmin, mədəniyyətin və təhsilin müasir informasiya təminatı bu gün məhz İKT-dən effektiv şəkildə istifadə etməklə və elektron kitabxana yaratmaqla mümkündür. İnformasiya axınının durmadan artdığı bir dövrdə bu tip kitabxanalar informasiya cəmiyyətinin əsas infrastruktur elementlərindən birinə çevrilir.

Dünyada baş verən qloballaşma prosesi, ölkələrarası integrativ münasibətlərin meydana gəlməsi və inkişafında biliklərin düzgün şəkildə idarə olunması müstəsna əhəmiyyətə malikdir.

Məhz İKT-nin kitabxanalarda tətbiqi, qlobal İnternet şəbəkəsinə çıxış kitabxanalara öz fondlarını elektron formada dünyaya təqdim etməyə, daha çox potensial oxucu qüvvəsini real oxucu kütləsi ilə əvəz etməyə imkan vermişdir.

Bu gün dünyada İnternetə çıxışı olan, İKT tətbiq edilən yarım milyondan artıq kitabxana var. 2,5 milyard oxucusu olan həmin kitabxanalar il ərzində 1,5 trilyon kitabxana əməliyyatı yerinə yetirir. Bu göstəricilər kitabxanaların kommunikativliyini, cəmiyyətin çox vacib biliklər əldə etməsi nöqtəyi-nəzərindən strateji bir institutu olmasını təsdiqləyir (1).

Təbriz Universitetində İnformasiya-axtarış sistemlərinin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi üçün elmi-tədqiqat işi aparıldı. Bu elmi-tədqiqatda Mərkəzi kitabxananın oxucularından statistik formul əsasında 375 nəfər seçildi. İnformasiya-axtarış sistemlərinin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi üçün bir anket sorğusu keçirildi. Anket sorğusunda 21 sual qoyuldu və oxucuların kitabxananın “Pars Azərəxş” proqram təminatından razılıq dərəcəsi müəyyən olundu. Sorğunun nümunəsi aşağıda göstərilir. Anketin birinci hissəsində oxucudan suallara düz cavab vermək və hər kvadrata işarə etmək tələb olunur. Suallar aşağıdakılardan ibarətdir:

Kişi Qadın Yaş:

İxtisasın adı:

1. “Pars Azərəxş” proqram təminatının ekranından nə qədər razısınız?

heç çox az az normal çox lap çox

2. “Pars Azərəxş” proqram təminatının sözlər və mesajlarından nə qədər razısınız?

heç çox az az normal çox lap çox

3. “Pars Azərəxş” proqram təminatı ilə rahat və asan işləməkdən nə qədər razısınız?

heç çox az az normal çox lap çox

4. “Pars Azərəxş” proqram təminatı vasitəsilə kitab və ya dissertasiya adı ilə axtarışdan nə qədər razısınız?
 heç çox az az normal çox lap çox
5. “Pars Azərəxş” proqram təminatı vasitəsilə kitab və ya dissertasiya müəllifi üzrə axtarışdan nə qədər razısınız?
 heç çox az az normal çox lap çox
6. “Pars Azərəxş” proqram təminatı vasitəsilə kitab və ya dissertasiya mövzusu üzrə axtarışdan nə qədər razısınız?
 heç çox az az normal çox lap çox
7. “Pars Azərəxş” proqram təminatında latın dilində axtarışdan nə qədər razısınız?
 heç çox az az normal çox lap çox
8. “Pars Azərəxş” proqram təminatı vasitəsilə sənədi ilinə və nəşr yerinə görə axtarışdan nə qədər razısınız?
 heç çox az az normal çox lap çox
9. “Pars Azərəxş” proqram təminatı vasitəsilə axtarışın nəticələrindən nə qədər razısınız?
 heç çox az az normal çox lap çox
10. “Pars Azərəxş” proqram təminatı vasitəsilə ixtisas üzrə informasiyanın axtarışından nə qədər razısınız?
 heç çox az az normal çox lap çox
11. “Pars Azərəxş” proqram təminatının kömək xidmətindən nə qədər razısınız?
 heç çox az az normal çox lap çox
12. “Pars Azərəxş” proqram təminatının imkan və qabiliyyətlərindən nə qədər razısınız?
 heç çox az az normal çox lap çox
13. “Pars Azərəxş” proqram təminatının qarşılıqlı təsirindən (interaction) nə qədər razısınız?
 heç çox az az normal çox lap çox
14. “Pars Azərəxş” proqram təminatından yaxşı istifadə etmək üçün kitabxanaçılara nə qədər lazım olan təlimatı verirlər?
 heç çox az az normal çox lap çox
15. “Pars Azərəxş” proqram təminatının yadda saxlamaq imkanı və qabiliyyətlərindən nə qədər razısınız?
 heç çox az az normal çox lap çox

16. İstənilən kitab və dissertasiyanın axtarışından nə qədər nəticə almısınız?
 heç çox az az normal çox lap çox
17. Bu proqram təminatında sənədlərin axtarış imkanı və qabiliyyətlərindən nə qədər razısınız?
 heç çox az az normal çox lap çox
18. Bu proqram təminatında sənəd növü əsasında axtarış imkanı və qabiliyyətlərindən nə qədər razısınız?
 heç çox az az normal çox lap çox
19. “Pars Azərəxş” proqram təminatının “söz bankı” xidmətindən nə qədər razısınız?
 heç çox az az normal çox lap çox
20. Bu proqram təminatının daha yaxşı olması üçün hansı təklifləriniz var?
21. “Pars Azərəxş” proqram təminatının nöqsanları hansılardır?

Təbriz Universitetinin 11000-dən artıq oxucusu vardır. Anket sorğusu keçirmək üçün statistik formul əsasında 375 nəfər seçilmişdir. Beləliklə, 375 nəfər oxucu bu tədqiqatda iştirak etmiş və onların cavabları kompüterdə SPSS statistika proqram təminatı vasitəsilə analiz olunmuş və aşağıdakı nəticələr əldə edilmişdir.

Bu elmi- tədqiqatda 45,3 % kişi və 54,7 % qadın iştirak etmişdir. (cəđ.1).

Şərh	Sayı	Faiz (%)
Kişi	170	45.3
qadın	205	54.7
Ümumi miqdar	375	100

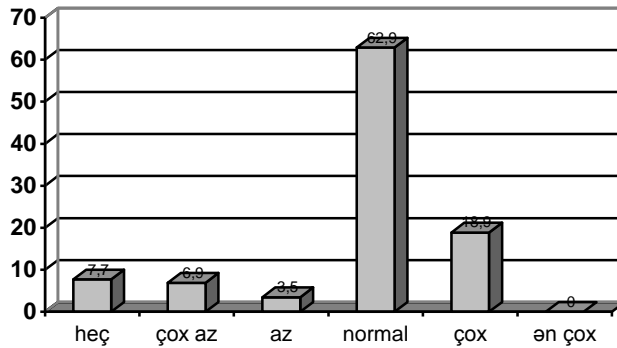
Aşağıda oxucuların suallara verdiyi cavabların faizi cədvəllərdə göstərilib.

1.“Pars Azərəxş” proqram təminatının ekranından nə qədər razısınız? (Cəđ.2)

İkinci cəđvəl göstərir ki, oxucuların 7.7 %-i heç razı deyil, 6.9 %-i çox az, 3.5 %-i az razıdır. Həmçinin, 62.9 %-i normal və 18.9 %-i ən çox bu proqram təminatının ekranından razıdır.

Şərh	Sayı	Faiz (%)
Heç	29	7.7
Çox az	26	6.9
Az	13	3.5
Normal	236	62.9
Çox	71	18.9
Lap çox	-	-
Ümumi miqdar	375	100

Aşağıda onun diaqramı göstərilib.

2.“Pars Azərəxş” proqram təminatının sözlər və mesajlarından nə qədər razısınız?

Oxucuların 20,8 %-i az, 35,7%-i normal və 43.5%-i isə bu proqramın sözlər və mesajlarından çox razıdır (cəđ.3).

Şərھ	Sayı	%
Heç	-	-
Çox az	-	-
Az	78	20.8
Normal	134	35.7
Çox	163	43.5
Lap çox	-	-
Ümumi miqdar	375	100

3.“Pars Azərəxş” proqram təminatı ilə rahat və asan işləməkdən nə qədər razısınız?

Oxucuların 3,5 %-i çox az, 13,9 %-i az, 45,9 %-i normal, 29,1%-i çox və 7,7%-i proqram təminatı ilə ən çox rahat və asan işləyirlər (cəđ.4).

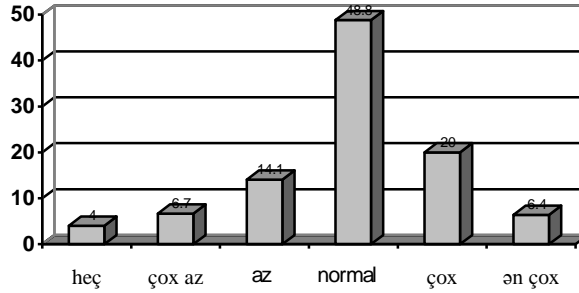
Şərھ	Sayı	%
Heç	-	-
Çox az	13	3.5
Az	52	13.9
Normal	172	45.9
Çox	109	29.1
Lap çox	29	7.7
Ümumi miqdar	375	100

4 “Pars Azərəxş” proqram təminatı vasitəsilə kitab və ya dissertasiya adı ilə axtarışdan nə qədər razısınız?

Cədvəl olan informasiya göstərir ki oxucuların 4 %-i heç, 6,7 %-i çox az, 14,1 %-i az, 48,8 %-i normal, 20 %-i çox və 4,6 %-i ən çox bu proqram təminatı vasitəsilə kitab və ya dissertasiya adı ilə axtarışdan razıdırlar (cə.d.5).

Şərhl	Sayı	%
Heç	15	4
Çox az	25	6.7
Az	53	14.1
Normal	183	48.8
Çox	75	20
Lap çox	24	6.4
Ümumi miqdar	375	100

Aşağıda onun diaqramı göstərilib.

5. “Pars Azərəxş” proqram təminatı vasitəsilə kitab və ya dissertasiya müəllifi üzrə axtarışdan nə qədər razısınız?

Nəticələr göstərir ki, oxucuların 3,5 %-i çox az, 23,5 %-i az, 40,5 %-i normal və 32,5 %-i çox “Pars Azərəxş” proqram təminatı vasitəsilə kitab və ya dissertasiyanın müəllifi üzrə axtarışdan razıdır (cə.d.6).

Şərhl	Sayı	Faiz
Heç	-	-
Çox az	13	3,5
Az	88	23,5

Normal	152	40,5
Çox	122	32,5
Lap çox	-	-
Ümumi miqdar	375	100

6. “Pars Azərəxş” proqram təminatı vasitəsilə kitab və ya dissertasiya mövzusu üzrə axtarışdan nə qədər razısınız?

Cədvəldə olan informasiya əsasında oxucuların 14,7%-i az, 66,4%-i normal və 18,9%-i çox kitab və ya dissertasiya mövzusu üzrə axtarışdan razıdır (cə.d.7).

Şərh	Sayı	Faiz(%)
Heç	-	-
Çox az	-	-
Az	55	14,7
Normal	249	66,4
Çox	71	18,9
Lap çox	-	-
Ümumi miqdar	375	100

7. “Pars Azərəxş” proqram təminatında latın dilində axtarışdan nə qədər razısınız?

Nəticələr göstərir ki, oxucuların 17,6 %-i az, 53,1%-i normal, 26,7 %-i çox və 2,7 %-i lap çox latın dilində axtarışından razıdırlar (cə.d.8).

Şərh	Sayı	(%)faiz
Heç	-	-
Çox az	-	-
Az	66	17,6
normal	199	53,1
Çox	100	26,7

Lap çox	10	21,7
Ümumi miqdar	375	100

8.“Pars Azərəxş” proqram təminatı vasitəsilə sənədi ilinə və nəşr yerinə görə axtarışdan nə qədər razısınız?

Oxucuların 27,7%-i az, 51,5 %-i normal və 20,8 %-i bu proqram vasitəsilə sənədi ilinə və nəşr yerinə görə axtarışdan çox razıdırlar. (cə.d.9).

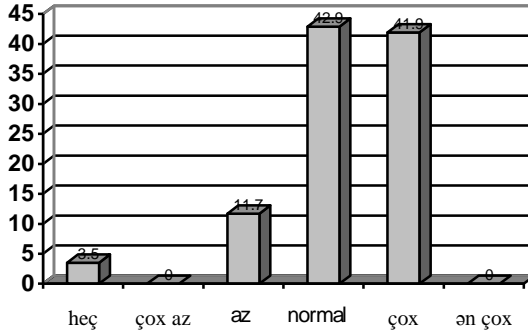
Şərh	Sayı	(%)faiz
Heç	-	-
Çox az	-	-
Az	104	27,7
Normal	193	51,1
Çox	78	20,8
Lap çox	-	100
Ümumi miqdar	375	100

9. “Pars Azərəxş” proqram təminatı vasitəsilə axtarışın nəticələrindən nə qədər razısınız?

Cədvəldə olan informasiya göstərir ki, oxucuların 3,5%-i heç, 11,7%-i az, 42,9%-i normal və 41,9 %-i axtarışın nəticələrindən çox razıdırlar (cə.d.10).

Şərh	Sayı	Faiz%
Heç	13	3.5
Çox az	-	-
Az	44	11,7
Normal	161	42,9
Çox	157	41,9
Lap çox	-	-
Ümumi miqdar	375	100

Aşağıda onun diaqramı göstərilib.

10.“Pars Azərəxş” proqram təminatı vasitəsilə ixtisas üzrə informasiyanın axtarışından nə qədər razısınız?

Oxucuların 3,5%-i çox az, 29,9 %-i az, 47,5%-i normal və 19,2%-i “Pars Azərəxş” proqram təminatı vasitəsilə ixtisas üzrə informasiyanın axtarışından çox razıdılar (cəđ.11).

Şərh	Sayı	% faiz
Heç	-	-
Çox az	13	3,5
Az	112	29,9
Normal	178	47,5
Çox	72	19,2
Lap çox	-	-
Ümumi miqdar	375	100

11.“Pars Azərəxş” proqram təminatının kömək xidmətindən nə qədər razısınız?

Nəticələr göstərir ki oxucuların 3,5 %-i heç, 20,8 %-i az, 42,9 %-i normal, 29,1 %- çox, 3.7 %-i kömək xidmətindən lap çox razıdılar (cəđ.12).

Şərh	Sayı	% faiz
Heç	13	3.5
Çox az	-	-
Az	78	20.8
Normal	161	42.9

Çox	109	29.1
Lap çox	14	3.7
Ümumi miqdar	375	100

12. “Pars Azərəxş” proqram təminatının imkan və qabiliyyətlərindən nə qədər razısınız?

Oxucuların 3,7%-i çox az, 18,1%-i az, 54,7 %-i normal və 23,5 %-i proqram təminatının imkan və qabiliyyətlərindən çox razıdırlar (cəđ.13).

Şərh	Sayı	%
Heç	-	-
Çox az	14	3,7
Az	68	18.,1
Normal	205	54,7
Çox	88	23,5
Lap çox	-	-
Ümumi miqdar	375	100

13. “Pars Azərəxş” proqram təminatının qarşılıqlı təsirindən (interaction) nə qədər razısınız?

Cədvəldə olan nəticələr göstərir ki oxucuların 3,7 %-i heç, 23,7 %-i çox az, 15,5 %-i az, 27,7 %-i normal və 7,2 %-i proqram təminatının qarşılıqlı təsirindən çox razıdırlar (cəđ.14).

Şərh	Sayı	%
Heç	14	3.7
Çox az	13	3.5
Az	52	13.9
Normal	221	58.9
Çox	75	20
Lap çox	-	-

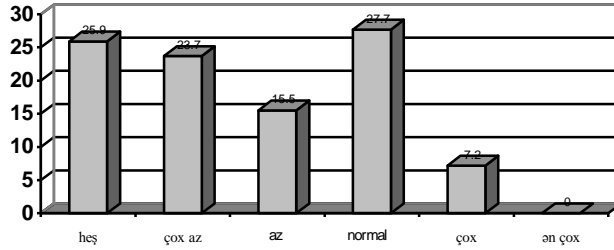
Ümumi miqdar	375	100
--------------	-----	-----

14.“Pars Azərəxş” proqram təminatından yaxşı istifadə etmək üçün kitabxanaçılar nə qədər lazım olan təlimatı verirlər?

Oxucuların 25,9 %-i bəyan edir ki, heç bir təlimat verilməyib, 23,7 %-i çox az, 15,5 %-i az və nəhayət 27,7 %-i normal, 7,2 %-i proqram təminatından yaxşı istifadə etmək üçün çox təlimat verildiyini qeyd etmişlər (cə.d.15).

Şərh	Sayı	%
Heç	97	25.9
Çox az	89	23.7
Az	58	15.5
Normal	104	27.7
Çox	27	7.2
Lap çox	-	-
Ümumi miqdar	375	100

Aşağıda onun diaqramı göstərilib.

15.“Pars Azərəxş” proqram təminatının yadda saxlamaq imkanı və qabiliyyətlərindən nə qədər razısınız?

Oxucuların 14,9 %-i heç, 6,1 %-i çox az, 12,5 %-i az, 51,5 %-i normal, 11,2 %-i çox və 3,7 %-i proqram təminatının yadda saxlamaq imkan və qabiliyyətlərindən lap çox razı olanlardır (cə.d.16).

Şərh	Sayı	% faiz
Heç	56	14.9
Çox az	23	6.1
Az	47	12.5
Normal	193	51.5
Çox	42	11.2
Lap çox	14	3.7
Ümumi miqdar	375	100

16. İstənilən kitab və dissertasiyanın axtarışından nə qədər nəticə almısınız?

Nəticələr göstərir ki oxucuların 10,1 %-i çox az, 18,9 %-i az, 47,2 %-i normal, 20 %-i çox və 3.7 %-i axtarışdan lap çox nəticə əldə etmişlər (cə.d.17).

Şərh	Sayı	% faiz
Heç	-	-
Çox az	38	10.1
Az	71	18.9
Normal	177	47.2
Çox	75	20
Lap çox	14	3.7
Ümumi miqdar	375	100

17. Bu proqram təminatında sənədlərin axtarış imkanı və qabiliyyətlərindən nə qədər razısınız?

Oxucuların 3,7 %-i heç, 7,2 %-i çox az, 24,8 %-i az, 57,9 %-i normal və 6,4 %-i sənədlərin axtarış imkan və qabiliyyətlərindən çox razıdırlar (cə.d.18).

Şərh	Sayı	% faiz
Heç	14	3.7
Çox az	27	7.2
Az	93	24.8
Normal	217	57.9

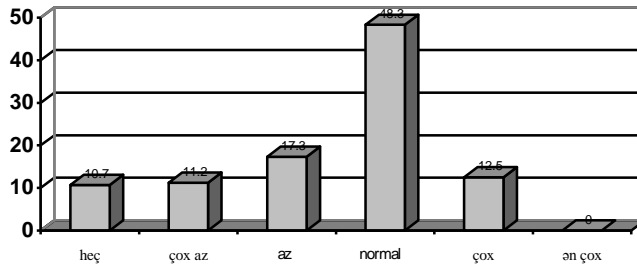
Çox	24	6.4
Lap çox	-	-
Ümumi miqdar	375	100

18. Bu proqram təminatında sənəd növü əsasında axtarış imkanı və qabiliyyətindən nə qədər razısınız?

Nəticələr göstərir ki oxucuların 10.7 %-i heç, 11.2 %-i çox az, 17.3 %-i az, 48.3 %-i normal və 12.5 %-i proqram təminatının sənəd növü əsasında axtarış imkanı və qabiliyyətindən çox razıdırlar (cəđ.19).

Şərh	Sayı	% faiz
Heç	40	10.7
Çox az	42	11.2
Az	65	17.3
Normal	181	48.3
çox	47	12.5
Lap çox	-	-
Ümumi miqdar	375	100

Aşağıda onun diaqramı göstərilib.

19.“Pars Azərəxş” proqram təminatının “söz bankı” xidmətindən nə qədər razısınız?

Oxucuların 3,7 %-i heç, 10,4 %-i çox az, 29,3 %-i az, 25,6 %-i normal və 30,9 %-i proqram təminatının “söz bankı” xidmətindən çox razıdırlar (cəđ.20).

Şərh	Sayı	%
Heç	14	3.7
Çox az	39	10.4
Az	110	29.3
Normal	96	25.6
Çox	116	30.9
Lap çox	-	-
Ümumi miqdar	375	100

Beləliklə oxucuların 72,6 %-i “Pars Azərəxş” proqram təminatının axtarış imkanlarından razıdırlar. Oxucuların kişi və ya qadın olmasının heç fərqi yoxdur. Mühəndis ixtisasında olan oxucular bu proqram təminatından daha çox razıdırlar. 43,5% “Pars Azərəxş” proqram təminatının sözlər və mesajlarından ən çox razıdırlar. 45,9% istifadəçi bu proqram təminatı ilə normal rahat və asan işləyirlər. 48,8%-i ad əsasında sənəd axtarışından normal həddə razıdırlar. 32,5%-i müəllif üzrə axtarışdan çox razıdırlar. 53,1%-i latın dilində axtarışdan normal razıdırlar. 42,9%-i “Pars Azərəxş” proqram təminatı ilə axtarışdan müəyyən nəticələr əldə etmişlər. 47,5%-i ixtisas üzrə axtarışdan razıdırlar. 42,9%-i bu proqram təminatının kömək xidmətindən normal həddə razıdırlar. 54,7%-i “Pars Azərəxş” proqram təminatının imkan və qabiliyyətlərindən normal həddə razıdırlar. 27,7%-i “Pars Azərəxş” proqram təminatının qarşılıqlı təsirindən (interaction) normal həddə razıdırlar. 51,5 %-i bu proqram təminatının yadda saxlamaq qabiliyyətindən normal həddə razıdırlar. 48,3%-i sənədlərin növ əsasında axtarış imkanlarından normal həddə razıdırlar.

ƏDƏBİYYAT

1. Əliyeva-Kəngərli A.İ., Cəfərov C. *Kitabxana-informasiya cəmiyyətin əsas infrastruktur elementidir// Elmi Əsərlər/ AMEA MEK .- 2006.-№ .7.- S.101 -107.*
2. İsmayılov X. *Kitabxana-İnformasiya Texnologiyaları :Dərs vəsaiti .- B. 2009. - 393s.*

3. İsmayilov Xəlil. *Kitabxana işinin təşkili və idarə edilməsi :Dərs vəsaiti* .- B. 2009. 312s.
4. Məmmədova A. *AMEA elmi tədqiqat müəssisəsinin kitabxana fondlarının oxucuların bibliografik informasiya tələbatına uyğunluğu// Elmi Əsərlər/ AMEA MEK .- 2003.- №. 4.- S.56 -80.*
5. Rüstəмова A. *Azərbaycanı Tədqiq və Tətəbbö Cəmiyyəti Kitabxanasının təşəkkülü və fəaliyyəti (1923-29-cu illər) // Elmi Əsərlər/ AMEA MEK .- 2003.- №. 4.- S.88 -95.*
6. Talıbov B. *Ensiklopedik nəşrlərin tərtibində sözlük əsas göstərici kimi// Elmi Əsərlər/ AMEA MEK .- 2006.- №. 7.- S. 97 -100.*

М. Д. НАСРИН

**ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ИНФОРМАЦИОННО-
ПОИСКОВЫХ СИСТЕМ
РЕЗЮМЕ**

В статье анализируются итоги анкетного опроса проведенного с целью оценки эффективности информационно-поисковых систем Библиотеки Табризского Университета и отмечаются преимущества программного обеспечения «Парс Азерахш»

M.D.NASRIN

**EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF
INFORMATION RETRIEVAL SYSTEMS
SUMMARY**

The article analyzes the results of a questionnaire conducted to assess the effectiveness of information retrieval systems library of Tabriz University and highlights the benefits of software «Pars Azerakhsh»